

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ПРАВОВОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРАВОСУДДЯ

В И С Н О В О К

щодо проекту Закону про внесення зміни до статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України щодо усунення дискримінаційних положень (реєстр. № 6015 від 2 лютого 2017 року)

Комітет з питань правової політики та правосуддя на засіданні 17 травня 2017 року (протокол № 59) розглянув на відповідність Конституції України проект Закону про внесення зміни до статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України щодо усунення дискримінаційних положень (реєстр. № 6015 від 2 лютого 2017 року) (далі - Законопроект), поданий народним депутатом України Паламарчуком М.П.

Згідно з пояснювальною запискою метою Законопроекту є усунення дискримінаційних ситуацій по відношенню до засуджених до позбавлення волі, які досягли пенсійного віку або є інвалідами I-II групи та поліпшення умов тримання цих осіб.

Для досягнення мети автором пропонується виключити з частини другої статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України пункт 2, відповідно до якого не підлягають переведенню до дільниці соціальної реабілітації інваліди першої і другої груп та особи, які досягли пенсійного віку.

Вирішуючи питання про відповідність Законопроекту положенням Конституції України, Комітет виходить з такого.

В Основному Законі України зазначається, що Україна є правовою державою (стаття 1), людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (частина 1 статті 3), органи законодавчої, виконавчої та судової влади здійснюють свої повноваження у встановлених Конституцією межах і відповідно до Законів України (частина друга статті 6), закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй (частина друга статті 8), чинні міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, є частиною національного законодавства України (частина перша статті 9).

Органи державної влади зобов'язані діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та Законами України (частина друга статті 19 Основного Закону України).

За Конституцією України (стаття 24) громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом, не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Відповідно до Основного Закону України (частина 3 статті 63) засуджений користується всіма правами людини і громадянина, за винятком обмежень, які визначені законом і встановлені вироком суду.

Законом України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (пункт 2 частини першої статті 1) визначено, що дискримінація – це ситуація, за якої особа та/або група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними (далі - певні ознаки), зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Згідно з частиною другою статті 1 Протоколу № 12 до Конвенції Ради Європи про захист прав людини та основоположних свобод ніхто не може бути дискримінований будь-яким органом державної влади за будь-якою ознакою.

До того ж, Конвенцією про права осіб з інвалідністю, ратифікованою Законом України від 16 грудня 2009 року № 1767-VI, метою якої є заохочення, захист і забезпечення повного й рівного здійснення всіма особами з інвалідністю всіх прав людини й основоположних свобод, встановлено обов'язок держави забезпечувати, щоб у випадку, коли на підставі якої-небудь процедури особи з інвалідністю позбавляються волі, у них нарівні з іншими були гарантії, що узгоджуються з міжнародним правом з прав людини, і щоб поводження з ними відповідало цілям і принципам цієї Конвенції (частина друга статті 14).

У статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України (далі – Кодекс) передбачено підстави переведення засуджених, які стають на шлях виправлення, до установи іншого виду.

У частині першій статті 6 Кодексу зазначено, що виправлення засудженого – процес позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої правослухняної поведінки.

Мета виправного впливу на засуджених полягає в тому, щоб зберегти їх здоров'я та гідність, і в тому ступені, в якому дозволяє строк покарання, сприяти формуванню у них почуття відповідальності й навичок, які сприятимуть їх реінтеграції в суспільство, допоможуть їм після звільнення

слідувати вимогам законності та задовольняти свої життєві потреби власними силами. Таке виправлення має на меті мінімізацію негативного впливу позбавлення волі на особистість і соціальну поведінку осіб, позбавлених волі.

Загальною декларацією прав людини (частина друга статті 29) проголошено, що при здійсненні своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлені законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту в демократичному суспільстві.

При цьому, згідно з правовою позицією Європейського суду з прав людини (далі – Суд) держава повинна мати досить вагомі причини для застосування обмежень фундаментальних прав особливо вразливих груп суспільства (Рішення від 20 травня 2010 року у справі «Алайош Кішш проти Угорщини» (Alajos Kiss v. Hungary) п.42).

У рішенні, ухваленому 16 вересня 1996 року у справі «Гайгузус проти Австрії» (Gaygusuz v. Austria) пп. 40-41, Суд зауважив, що будь-яка відмінність у ставленні до особи є дискримінацією з огляду на статтю 14 Конвенції. Така відмінність дозволена, якщо вона «не заперечується і має розумне виправдання», «має законну мету», або якщо є «розумне співвідношення між використаними засобами і метою, яку вони прагнули досягти».

За Основним Законом України (пункт 1 частини першої статті 92) виключно законами України визначаються права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод. Прийняття законів Конституція України відносить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85).

Враховуючи викладене, Комітет з питань правової політики та правосуддя дійшов висновку, що проект Закону про внесення зміни до статті 101 Кримінально-виконавчого кодексу України щодо усунення дискримінаційних положень (реєстр. № 6015 від 2 лютого 2017 року), поданий народним депутатом України Паламарчуком М.П., не суперечить положенням Конституції України.

Голова Комітету

Р.П. КНЯЗЕВИЧ